

EVALUATIE

“Pilot DokZuid, verbinding zorg en onderwijs”



Het Kompas
De Reiziger
Seb@stiaan



INLEIDING

Dit document bevat de evaluatie van “de pilot DokZuid, verbinding zorg en onderwijs”. De beoogde impact van het project is het verbinden van zorg en onderwijs in de aanpak van de hulpvragen in onderwijs, opvoeding en ondersteuningsbehoefte, die we zien bij leerlingen in de scholen in DokZuid. De betrokken partijen zijn de 3 basisscholen in DokZuid (Sebastiaanschool, Kompas en Reiziger), het School Maatschappelijk werk (SMW), de Jeugdverpleegkundig (JGZ), het Centrum voor Jeugd en gezin (CJG), voor- en vroegschoolse educatie (VVE) en het samenwerkingsverband (SWV).

Dit document bestaat uit 3 onderdelen:

- Evaluatie
 - Samenvatting projectplan
 - Evaluatie projectplan
 - Evaluatie opbrengsten algemeen
 - Kosten/financiën in kaart
- Aandachtspunten
- Aanbevelingen

Het document is bedoeld voor de bij de pilot betrokken partners in Apeldoorn. Doel is om de bevindingen van de pilot te delen en samen te onderzoeken waar er mogelijkheden liggen om de verbinding tussen zorg en onderwijs verder te optimaliseren.

EVALUATIE PROJECTPLAN

SAMENVATTING PROJECTPLAN

Het proces is hieronder kort samengevat, voor meer details verwijzen we u naar het projectplan.

Aanleiding Pilot

In de jaren voorafgaand aan de pilot bleken er in de aanvragen bij het SWV een trend te zien in de ondersteuningsvragen van de 3 scholen op DokZuid aan het SWV. De scholen bleken tegen dezelfde problematieken aan te lopen zoals opvoedkundige-, cultuurgerelateerde- en taalachterstandsvraagstukken. N.a.v. een brede ondersteuningsvraag van de Sebastiaanschool rondom de grote hoeveelheid zorg in de 2 kleutergroepen zijn wij in gesprek gegaan met de school, het bestuur en SWV. Zowel het SWV en het bestuur hebben extra geïnvesteerd in deze kleutergroepen, maar ook kritische vragen gesteld rondom het ontstaan van deze clustering van problematieken. Hier bleek o.a. een enorme blinde vlek te liggen bij de aanname van leerlingen, slechts 1 leerling was “met zorg” aangemeld, de anderen waren voorschools niet in beeld bij zorg (of in ieder geval niet via de ‘warme overdracht’ voorschools met zorg overgedragen). Navraag bij de andere 2 scholen leverde hetzelfde beeld op. Vervolgens is dit besproken in de werkgroep “Brede warme overdracht” (overgang voorschool naar school, met gemeente, CJG en JvK) en hebben we daar gezocht naar mogelijke oplossingen. Naar aanleiding van dit overleg, in combinatie met andere ontwikkelingen Apeldoorn Breed heeft het SWV het initiatief voor deze pilot genomen.

Doel Pilot

Doel van het projectplan is om meer Preventief te kunnen handelen waardoor leerlingen vroegtijdiger in beeld zijn en leerling en gezin/systeem ook eerder ondersteuning krijgen. Leerlingen die instromen kunnen dan een zo optimaal mogelijke start maken in het onderwijs. Wanneer leerlingen eerder in beeld zijn betekent dat ook dat de benodigde deskundigheid en middelen direct ingezet kunnen worden bij de start van een leerling op school, waardoor er geen vertraging plaatsvindt en er direct en preventief gehandeld kan worden.

EVALUATIE PROJECTPLAN

De beoogde impact van het project is het verbinden van zorg en onderwijs in de aanpak van de problematieken die we zien bij leerlingen in de scholen in DokZuid. Hierin zijn mooie stappen gemaakt maar er liggen ook nog kansen om deze verbinding verder te versterken.

Investeren in relatie met ouders/verzorgers

Er is in de pilot geïnvesteerd in de relatie met ouders en verzorgers om een meer laagdrempelig contact te bewerkstelligen tussen ouders/verzorgers en de scholen met daarbij de partners die aan de scholen verbonden zijn zoals CJG, SMW en JGZ. De grootste meerwaarde en kracht is het fysiek aanwezig zijn van de partners, m.n. SMW, op school. Zichtbaarheid in de school en deel uitmaken van het team is een wezenlijk onderdeel van het succes van de verbinding. Dit levert effectief op dat er sneller gehandeld kan worden wanneer er ondersteuning nodig is. Door de wekelijks structurele aanwezigheid van het SMW op de scholen zijn er korte lijnen met de zorg voor school, maar ook voor ouders. Ook de sterkere verbinding met SMW en JGZ door meer zichtbaar aanwezig te zijn in school op bv. ouderavonden en themabijeenkomsten draagt hieraan bij.

De ouder-kindgroep (OKG), waar ouders met hun kinderen samen aan deelnemen, draagt bij aan een sterke verbinding met onderwijs en zorg bij de start op de basisschool. Belangrijk is om deze verbinding vast te houden na de start op de basisschool.

Stroomdiagram Ouder-kindgroep:



Preventief handelen

Preventief handelen is een belangrijk onderdeel in de pilot. Het effect hiervan is dat leerlingen eerder in beeld zijn en er kan ook sneller ondersteuning worden ingezet, voor zowel leerling alsmede het gezin/systeem.

De zorgpartners in DokZuid zijn zichtbaar op de scholen aanwezig en laagdrempelig te benaderen. Het SWV is laagdrempelig en benaderbaar, er zijn contacten met het CJG om de afstemming te versterken en de lijnen te verkorten, er zijn afspraken gemaakt met CJG, logopedie, fysiotherapie, Intraverte (instantie voor spelbegeleiding).

Door de structurele aanwezigheid van het SMW in school en ook in de ouder-kindgroep zien we dat het preventief handelen is verbeterd en er minder vertraging plaatsvindt wanneer er inzet van zorgpartners nodig is. Het effect van de ouder-kindgroep is dat scholen een beter/completer beeld hebben van de leerlingen die instromen zodat er direct vanaf de start op school adequaat passend gehandeld wordt, zowel in de groep als op zorgniveau van de IB-er. Daarnaast wordt indien nodig in de basisschool gestart met ondersteuning vanuit een SWV traject (2 leerlingen), of kan een zorgarrangement ingezet worden.

Van de voorschoolse kinderen die bij één van de drie scholen wordt aangemeld, bezoekt 61% de ouder-kind groep. Redenen om niet deel te nemen zijn: organisatorisch niet kunnen regelen, werk ouders, ouders kennen school al, VVE willen afmaken, late aanmelding op school. De groep kinderen die niet start bij de ouder-kind groep is niet altijd goed in beeld. Een deel hiervan bezoekt de VVE of een PSZ. Daar is een overdracht mee. Een ander deel bezoekt niets. De informatie die de scholen dan ontvangen komt via ouders.

De ouder-kind groep heeft passend preventief ingezet op de kenmerken van de groep die op dat moment deelnamen. Middelen die hiervoor zijn ingezet: voorlichtingen en gesprekken, voorbeeldgedrag van de opvoeder (modeling) rondom bepaalde problematieken.

Onderwerpen waarop is ingezet: spelvaardigheden, samenspelen, taal, zindelijkheid, voeding, het loslaten van je kind, het belang van boeken lezen en grenzen stellen. Hiervoor zijn ook externe partners ingezet zoals de logopedist, Opstap, Coda, Home-start en de jeugdverpleegkundige van het CJG.

Er zijn, naast de samenwerking met diverse zorginstanties ook een aantal andere partners op het gebied van taal betrokken. Dit zijn de ITK, nieuwkomersklas, VVE en Kentalis. Zij hebben meegedacht in de pilot en over de invulling van de ouder-kindgroep.

Overgang van voorschoolse leerlingen naar basisonderwijs versoepelen.

Er is optimalisering te zien van de start van de leerlingen in de kleutergroepen op DokZuid nadat ze hebben deelgenomen aan de ouder-kindgroep. Dit komt vooral doordat kinderen beter in beeld zijn, er zicht is op het ontwikkelingsniveau waardoor er meer voorspellend gehandeld kan worden, maar zeker ook doordat er een aantal knelpunten al zijn opgepakt/opgelost tijdens de deelname aan de ouder-kind groep (o.a.. zindelijkheid, eetgedrag, taal). Daarnaast zijn ouders en het systeem rondom de leerling ook in beeld en zijn ze meer betrokken bij school. Om de overgang van voorschool naar basisschool te versoepelen hebben de scholen en de VVE/PSZ op DokZuid de onderlinge banden versterkt en afspraken gemaakt rondom overdrachten, kijken bij elkaar en gezamenlijke voorlichtingen rondom thema's. Aandachtspunt hierbij is nog hoe er voor te zorgen dat alle aangemelde kinderen de ouder-kind groep bezoeken.

EVALUATIE OPBRENGSTEN ALGEMEEN

Contacten zorg

De contacten met de School Maatschappelijk Werker (Rosa Megens) zijn veelvuldiger, regelmatig en planmatiger. Hierdoor worden er veel problemen vroegtijdig ondervangen waardoor er naar verwachting op een later moment minder intensieve trajecten nodig zijn. De korte lijntjes en regelmatige aanwezigheid binnen school zijn heel waardevol en maken snel handelen mogelijk. Met de Jeugdverpleegkundige (Miranda Laernoës) zijn de contacten verstevigd en haar bijdrage in de verschillende bijeenkomsten is waardevol. De afstemming met Logopedie vindt frequenter plaats en alle toekomstige aanmeldingen lopen via de Logopedist van het CJG om de lijnen te bewaken. De korte lijnen met het CJG worden ook als heel waardevol ervaren omdat dit sneller handelen mogelijk maakt. De route naar het CJG is gestroomlijnd en er is een formulier ontwikkeld dat met de IB-er of SMW-er samen met ouders kan worden ingevuld. Daarnaast is er is één vaste pedagoog als contactpersoon vanuit het CJG voor heel DokZuid. Het is wenselijk om dit nog verder te ontwikkelen en een structureel karakter te geven. Hier is nog veel winst te behalen!

Contacten Intern DokZuid: scholen en PSZ-VVE

Er is meer verbinding tussen scholen onderling, zowel directeuren als IB-ers. Op team niveau is hier nog winst in te behalen. Er zijn een aantal gezamenlijke overlegmomenten en activiteiten gepland. Een belangrijke opbrengst is dat er bij de intake op alle 3 scholen een meer uniforme uitstraling is: 'Zo doen wij het in DokZuid'. Dit kan nog verder uitgebouwd worden, waarin de scholen ook hun eigenheid bewaken.

Naast de pilot vanuit het SWV is er ook een project in DokZuid vanuit de 3 besturen. Hier wordt aandacht besteed aan sociale veiligheid en samenwerken tussen de 3 scholen. Er wordt gewerkt vanuit een projectplan ("Samen werken aan zorg en sociale veiligheid").

De verbindingen in DokZuid zijn verbeterd en er wordt gezamenlijk gezocht hoe dit verder te verstevigen. Er zijn korte lijnen tussen scholen en PSZ/VVE, warme overdrachten rondom leerlingen, contacten tussen medewerkers van PSZ/VVE en scholen, uitwisseling van kennis en informatie en observatiemomenten bij elkaar in de groepen. De onderlinge afstemming t.a.v. de overgang van VVE-PSZ naar de basisschool is nog een aandachtspunt.

Contacten met ouders

De betrokken ouders zijn enthousiast. Ouders komen graag naar de ouder-kind groep, er zijn warme contacten en korte lijnen. Het is een belangrijk aandachtspunt en taak voor de scholen om deze verbinding goed voort te zetten en de warme contacten te bewaken gedurende de schoolloopbaan van een kind.

Daarnaast blijven er een aantal vragen rondom betrokkenheid van ouders en omgeving van het kind bij school. Het is wenselijk om meer/beter zicht te krijgen op de behoeften van ouders, bv. door het uitzetten van enquêtes. Aandachtspunt is hoe we de betrokkenheid van ouders bij school verder vergroten en vasthouden. Dit heeft blijvend aandacht nodig waarbij warme contacten een voorwaarde zijn.

Ouder-kind groep

Het grootste deel van de kinderen die starten in groep 1 op de scholen in DokZuid komen naar de ouder-kindgroep (61%). Kinderen die 'laat' door de ouders worden aangemeld, worden uitgenodigd om alsnog deel te nemen aan ouder-kindgroep. Waar nodig wordt er in afstemming met ouders maatwerk geboden in deelname.

De samenwerking tussen Rosa (SMW) en Charissa (lkr) in de ouder-kindgroep is verbindend. De expertise van zorg en onderwijs zijn direct verbonden op de werkvloer, van waar uit er ook gehandeld kan worden met directe passende acties/interventies bij de doelgroep vanuit gezamenlijkheid. Het contact met ouders is gemakkelijk en direct, waardoor je vroegtijdig kunt bijsturen met kleine interventies. Wanneer ouders niet naar de ouder-kindgroep komen is er wel (outreaching) contact en is het helder waarom ze niet (kunnen) komen. Met ouders wordt meegedacht in een oplossing. Conclusie is dat door ouder-kindgroep leerlingen beter in beeld zijn bij de start van het basisonderwijs en gericht interventies ingezet kunnen worden.

Om het beeld dat we als regiegroep hebben van de opbrengsten van de pilot te verifiëren hebben we ook onder ouders en professionals een inventarisatie gedaan naar de opbrengsten van de pilot. We hebben daarvoor een onderzoek uitgezet naar de opbrengsten van de ouder-kindgroep door middel van vragenlijsten en interviews onder ouders en leerkrachten van groep 1/2. Op basis van dit onderzoek komen we tot de volgende samenvatting wat dit project hun heeft opgeleverd.

- Ouders/opvoeders ervaren door hun aanwezigheid bij de ouder kind groep (OKG) een lagere drempel naar verschillende instanties zoals de schoolmaatschappelijk werkster en de jeugdverpleegkundige van het CJG. Ze voelen zich gehoord en gezien en er is oog voor persoonlijke vragen. Meer dan 80% van de ouders is dan ook tevreden tot zeer tevreden. Enkele ouders zijn minder tevreden waarbij vaak de grote tijdsinvestering wordt genoemd als reden om minder of niet deel te nemen. Daarnaast zijn er ook leerlingen gestart waarvan broers/zussen al op school zitten en ouders het daarom niet nodig vonden.

- De professionals ervaren de overdracht vanuit de OKG naar de leerkracht als heel waardevol en ondersteunend. De leerlingen zijn al bij de start in beeld en vervolggesprekken met de “bekende gezichten” in de school zijn gemakkelijker geworden. De stap naar het CJG is minder beladen. De afstemming tussen de OKG en de interne begeleiding mag nog meer en eerder plaatsvinden.

KOSTEN/FINANCIËN IN KAART

Bekostiging vanuit SWV

1e jaar: schooljaar 2018-2019

- 6 uur lkr LB á 38 euro, 40 weken = €9120. (Dit is ingezet voor bezetting ouder-kind groep vanaf december 2018 tot december 2019.)
- Geormerkte middelen SMW van het SWV: €42.646 Dit is een gemiddelde inzet van 10 uur per week SMW in DokZuid. De uren zijn ingezet voor ouder-kind groep en spreekuren op de scholen.

2e jaar: schooljaar 2019-2020

- 5 uur lkr LA per week voor ouder-kind groep: € 6900 (jan-juli 2020)
- Geormerkte middelen SMW van het SWV die voor deze pilot worden ingezet: €30.142 Dit is een gemiddelde inzet van 10 uur per week SMW in DokZuid. De uren zijn ingezet voor ouder-kind groep en spreekuren op de scholen. Hierbij moet de opmerking gemaakt worden dat er voor de bedragen met een kalenderjaar wordt gewerkt en dat we in deze pilot over een schooljaar spreken.

AANDACHTSPUNTEN

Personeelwisselingen bij alle betrokken partners.

Ondanks de extra hulp, inzet en geld blijft de instroom van leerlingen met een complexe ondersteuningsbehoefte op verschillende gebieden veel vragen van het onderwijs.

Teams (leerkrachten) meenemen in verbinding met SMW/JVK is essentieel om vroegtijdige preventieve inzet te borgen (onderdeel zijn van het team).

De “verborgen groep” kinderen die geen voorschoolse voorziening bezoeken waardoor ze en onvoldoende in beeld zijn maar wel specifieke ontwikkelingsvragen hebben.

Belangrijk is dat er binnen de scholen in DokZuid een cultuuromslag plaatsvindt: een gezamenlijke uitstraling “zo doen we dat in DokZuid”. Afstemming en samenwerking tussen de drie scholen en besturen in DokZuid is een voorwaarde om verder te ontwikkelen. Van belang is dat bij de pilot en het project indien nodig afstemming plaats vindt.

Er is behoefte aan verduidelijking van de visie en het daaruit voortvloeiende beleid vanuit de gemeente en de besturen op het gebied van voorschoolse leerlingen en taalachterstanden beleid, zoals oa. de VVE en ITK.

De huidige SMW heeft een belangrijke spilfunctie in de verbinding tussen onderwijs en zorg in deze pilot. Hoe kan dit meer structureel vorm geven en borgen.

Vanuit het AVG zijn er beperkingen in wat er gedeeld kan worden: hierdoor is het lastig om voorschools ‘de verborgen groep’ in beeld te krijgen.

Scholen merken regelmatig dat zij niet alle informatie krijgen van de ouder. Het gaat dan bv om juiste informatie op het gebied van zindelijkheid, spraak en executieve functies.

De kerntaak van school is onderwijs, maar de realiteit is dat er veel tijd en energie gaat naar de vroeg signalering en het afstemmen met CJG en jeugdhulppartners om te bewerkstelligen dat de leerlingen de benodigde ondersteuning krijgen.

Het blijft een aandachtspunt hoe de ouder direct op de juiste plek terecht komt met zijn hulpvraag. Soms is het nodig om laagdrempelig in te stappen en een lichte interventie toe te passen vanuit jeugdhulp om ouders mee te krijgen in het proces en vanuit daar een stap verder te kunnen maken. Gevaar hierbij is dat ouders en kind ‘zorgmoe’ worden. Belangrijk is om hierbij helder met ouders te communiceren.. Dit stroomlijnen en meer verfijnen

AANBEVELINGEN

Apeldoorn breed structureel één vaste pedagoog aan een school koppelen als contactpersoon vanuit het CJG .

Voorschoolse voorzieningen zoals PSZ en VVE ondersteunen in vroeg signalering, om alle leerlingen een zo optimaal mogelijke start in onderwijs te kunnen laten maken op een school. Samenwerking en afstemming is essentieel.

Denk daarbij aan warme overdrachten, structurele contacten met IB-ers, korte lijnen, uitwisseling kennis.

In beeld brengen van de “verborgen groep” kinderen, die geen voorschoolse voorziening bezoeken maar wel een specifieke ontwikkelingsvraag hebben.

Het is voor de samenwerking tussen onderwijs en zorg gewenst dat er Apeldoorn breed, ook op andere scholen dan DokZuid, gekeken wordt naar de afstemming tussen onderwijs en zorg, waar liggen kansen om te optimaliseren.

De preventieve inzet van het SMW verder uitbreiden en versterken op andere scholen met een complexe doelgroep. (zoals bv. Apeldoorn Noord pilot)

Structureel organiseren van een jaarlijkse voorlichtingsavond vanuit het SWV voor alle voorschoolse partners Apeldoorn breed, bijvoorbeeld in mei 2020. Het is wenselijk een voorschools netwerk in Apeldoorn op te bouwen waar men kan leren van elkaar en belangrijke informatie kan worden gedeeld.

Overgang van voorschool naar basisschool verder versterken:

- Helderheid over wat er verwacht wordt van een leerling bij de start van de basisschool. Routes vanuit voorscholen richting vroegtijdige inzet van het SWV en Kentalis ontwikkelen, wanneer bij de start op school ondersteuning nodig is.
- Het zou voor de doorgaande lijn een versterking zijn als informatie vanuit het consultatiebureau die belangrijk is bij de start op een basisschool gedeeld mag worden met de scholen. Er is al een start gemaakt met een doorgaande lijn door te kiezen voor een vaste Jeugdverpleegkundige voor 0 tot 18 jaar.

Het in kaart brengen van de actuele stand van zaken, zowel qua visie als knelpunten, op het gebied van het aanbod aan de leerlingen met een ontwikkelings- en/of taalachterstand in de voorschoolse voorzieningen. Zicht krijgen op peuters die in ontwikkeling bedreigd zijn, breder dan VVE doelgroep. Er lijkt behoefte aan een aanvulling in de indicaties door het

consultatiebureau. Naast een VVE indicatie door JGZ is er ook behoefte aan een “indicatie” voor een brede risicogroep. Mogelijk kan er een indicatie voor deze groep kinderen afgegeven kunnen worden zodat ze een PSZ (kunnen) bezoeken en hun ontwikkeling gevolgd kan worden.

Het is wenselijk dat er vanuit voorschoolse organisaties zoals consultatiebureau PSZ, VVE, kinderdagopvang vroegtijdig interventies worden ingezet en/of naar een meer passende onderwijsplek wordt toe geleid in overleg met de scholen of het SWV of Kentalis, wanneer er een ontwikkelingsrisico gesignaleerd is.

Benut de meerwaarde van (gemengde) peutergroepen. Het is wenselijk dat elke peuter de kans heeft om naar een peuterspeelzaal te gaan. Op die manier gaan we nog meer aan de voorkant zitten, en kunnen we meer preventief werken en kinderen optimale ontwikkelingskansen te geven.

Versterken verbinding tussen onderwijs en zorg: De preventieve inzet van het SMW verder uitbreiden en een structurele plek geven op de scholen binnen Apeldoorn, waarbij rekening wordt gehouden met de verschillen in de populatie op de scholen.

Betrek de onderwijsbesturen en het SWV gezamenlijk bij verdere visie ontwikkeling en de uitwerking van nieuw beleid.

De taken en rollen tussen de jeugdverpleegkundige en de schoolmaatschappelijk werker verder ontwikkelen in het kader van de start en de overdracht naar school .

Korte en heldere lijnen bewaken, met een eenduidige route van toeleiding en terugkoppeling. Het gezamenlijke formulier, dat door school (IB-er of SMW) en ouders samen wordt ingevuld lijkt hier een goede aanzet toe. Een vast contactpersoon (of personen) bij het CJG voor de aanmelding en terugkoppeling is wenselijk.